

מסורת הש"ס

(א) צ"ק סט. כמותות עז. סנהדרין לא: גיטין לח. שה. נבי"מ לח: כבודות כד'. (ב) נז"ל אחרן, (ג) רש"ל, (ד) נבטרות מתן, (ה) נעילן קעג, (ו) נכמות פו. ערבין כב, (ז) נז"א דרבנן, (ח) נז"ל כלן, (ט) רש"ל מ"ז ונע"י רש"ש, (י) שו"י לע"י

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה וראיה וכו' של ראה כל זמן פז"ל ומית' זו מתקן: (ב) ד"ה בר מתן וכו' ונמשמע קבלנות: (ג) ד"ה פריעת וכו' מיי"ג לאו פז"ל ואות ד' נמתק: (ד) ד"ה רב הונא ט' דביין דחייב מודה וכו' וכל הני גביות היינו מקרקעי וכו' בדומן הוה כיוון דליכא: (ה) תוס' ד"ה ואם וכו' דהוי כשטרא וקשיא: (ו) בא"ד למחן דפרקי' דאברה כ"י ורבי"ש בקונטרס דאי לאו דלחפסי נכרי לערב לא הוה מתקן ליה בערבות הכא מיהא פז"ל:

מוסף רש"י

לא יפרע מן הערב. תחלה עד שיבעב את הלוה לרין וחיובוהו כ"ד ואם אין לו מה לשלם אז יפרע מן הערב (דע"ל קעג). לא יתבע ערב נותן דשניהם לשון מתנה (י) משמע קבלנות שבאותו לשון שצויה למסור לזה קבל עליו לפרעו דמשמע כאילו קבל הוא עצמו מיד המלוה. בערבות לא יפרע מן הערב תחלה אלא מן הלוה ובקבלנות מאזיה שיראה יפרע כרבנן דמתניתין אבל אם נשא ונתן ביד אין למלוה על הלוה כלום: אינון ערבינ ציה. כדכתיב (משל כב) אם אין לך לשלם למה יקה משכנך מתחמך וכתיב (דברים כד) יוולא אליך העבטו החוזה: וקיימא לן לא יעבד מן

מוסף תוספות

א. עיין בראשונים, ולאוהרי משמע מחוס' דלא סהרראשונים.

גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא

רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש נכסים ללוה. אחד ערב ואחד קבלן לא יפרע אלא מן הלוה: במשנתנו. ולא בצרייתא: חוץ מערב.
משנה זו אלא יפרע מן הקבלן ואע"פ שיש נכסים ללוה כרבנן: וזידן.
במי שאחוז במסכת גיטין [עד.]: וראיה אחרונה.

בסנהדרין בפ' זה בורר [לא]. שני משניות של ראה (א) זו כל זמן שמציא ראה כו' בראשונה הלכה כמותו באחרונה אין הלכה כמותו: כולן לשון ערבות פן. דהא לשון הלואה קאמר הלוויה הוא יהיה לזה ואני פורע אם לא יפרע לך: פן לו. מסור הממון בידו ואני אפרענו לך אין כאן לשון הלואה אלא שליחותיה דהאי דקאמר מן לו עבדי מלוה: לשון ערבות ערבות. לא שגא קאמר הלוויה וז"ש קאמר מן לו: ורב חסדא אמר כולן לשון קבלנות פן. ואפי' מן לו ואני ערב אפי' הלוויה ואני פורע הלוויה ואני חייב הלוויה ואני נותן לך: בר מהלוויה ואני ערב. דכיון דנקט לשון הלואה ולשון ערבות אז מויליא מכלל קבלנות: ורבא אמר כולן לשון ערבות פן. אפילו הלוויה ואני קבלן מן לו ואני פורע מן לו ואני חייב דמשמע אני אפרע בשבילו אם לא יפרע הוא: בר מתן לו ואני נותן לך. וכ"ש מן לו ואני קבלן. וקיימא לן כרבא דהוא בתרא. ודוקא מן לו ואני נותן דשניהם לשון מתנה (י) משמע קבלנות שבאותו לשון שצויה למסור לזה קבל עליו לפרעו דמשמע כאילו קבל הוא עצמו מיד המלוה. בערבות לא יפרע מן הערב תחלה אלא מן הלוה ובקבלנות מאזיה שיראה יפרע כרבנן דמתניתין אבל אם נשא ונתן ביד אין למלוה על הלוה כלום: אינון ערבינ ציה. כדכתיב (משל כב) אם אין לך לשלם למה יקה משכנך מתחמך וכתיב (דברים כד) יוולא אליך העבטו החוזה: וקיימא לן לא יעבד מן

הערב תחלה. אין נכון להטריח את הערב חנם דלמא מפני ליה לזה והוא הדין לנכסי דאיש למה נולד נכנסיו להוריד בהן את המלוה חנם שמא יסלקנו לזה בנמעות ולא ינטרך לירד נכנסיו: הסווא ערבא דיתמי. אביהם לזה בחייו וזה נעשה ערב למלוה בשבילו ולאחר מותו פרע הערב תחלה מקמי דנתבעיניהו ליתמי כלומר משלו פרע ולא משל יתומים שלא הספיק לתבעם ועתה חוזר עליהם ותובעים: פריעם בע"ח מלוה. הערב עתה נעשה בע"ח ומלוה על פה הוא ומלוה לפרעו ואם יתומים פחותים מיי"ג (י) דלאו בני מיעבד מלוה נינהו וכי גדלי לישתעי דינא בדיהייז כדאמר בחוקת הבתים (לעיל ג.) גבי עובדא (י) דרבה בר שרשום: רב הונא בריה דרב יהושע אמר. לעולם יתמי בני מיעבד מלוה נינהו כדאמר בערבינ בפרק שום היתומים (דף כב.) יתמי דאכלי דלאו ידיהו ליזלו בתר שיבקייהו אלא היינו טעמא דלא גובה ערב מיתמי עד דגדלי וידעו לטעון ולחזור אחר דינם דאיכא למימר אימור זכרי אתפסיה אביהם למלוה בחייו לפטור את הערב והלכך (י) על מלוה על פה איכא למיחש דלמא פרעיה אצוהון בחייו ואע"ג

דקיי"ל לקמן בפירקין [קטו]. מלוה על פה גובה מן הירושין הני מילי כגון דשמתוהו ומית בשמתיה אי נמי כשחייב מודה. ופסקינן לקמן (ע"ב) הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע דאמר דלא חיישינן למימר יתמי לאו בני מיעבד מלוה נינהו אלא בכל חוב שאנו יודעין שלא פרעו אביהן בחייו או שאין אנו יודעין אלא שאמר אביהן תנו נותנין כדפסקינן בערבינ [כג:] ואין ממתניין עד דגדלי כדשלחו מתם דהלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע (ע"ב.). ורבא נמי דפסק בערבינ (סג:) הלכתא דאין נזקקין לנכסי יתומים אלא אם כן רביא אוכלת בהן ואם אמר תנו נותנין נראה בעיני דלא פליג אדרב הונא (י) כיון דחייב מודה כמאן דאמר תנו דמי ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי רב הונא איירי בחייב מודה אף על גב דלא אמר תנו ורבא איירי באומר תנו אף על גב דאין חייב מודה וכל הני גבייתן ממקרקעי דיתמי. ונראה בעיני בדומן הוה דליכא מקרקעי כל כך אע"ג דקיי"ל [כמותות כג.] מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבע"ח בזמן הזה דינם לגבות ממטלטלי דשצק להון אצוהון כמו שתקנו הגאונים בכמותות אשה דפסקינן הלכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי ואפילו הכי נהגו לגבות ממטלטלי ומציא אני ראה מההוא דכמותות (דף סו.) דארנקי דמחוחא דאשה גובה כמותת מהם משום דאסמכתיהו עלייהו והוא הדין לבעל חוב דגבי מטלטלי דיתמי היכא ידיעו לנו שאביהן היה חייב לזה וכן הלכה למעשה דהא אמרינן לקמן [קטו.] מלוה על פה גובה מן היתומים כדי שלא תנעול דלת בפני לזין ואי ממטלטלי דשצק להון אצוהון לא גובה אין לך נעילת דלת גדול מזה דהא לא שכיחי לן מקרקעי:

כלום אבל אי היה בשטר היו מחויבין לפרוע: ורב הונא בריה דרב יהושע. אמר להכי לא פרעי יתמי כלום לערב דאימור אביהן קמי דמת שמא אתפסיה צורי למלוה כשיעור

בבא בתרא פרק עשירי בבא בתרא

קעד.

מקמי דלודעיניהו דיתמי בו'.
מיהר לפרוע ולא הודיעם אם ירלו לפרוע לו כלום שאם היה מודיעם שמא היו פורעין^א מיהו אם לא היו רוצים לפרוע נפרע מן הערב דהיינו אין לו נכסים ללוה דודאי אם אין לו נכסים (י) (שאין) יכול הערב לדחותו

עד אחר שישכיר עצמו ויקנה נכסים מה לי אם ידחה אותו עד שיגדלו היתומים מה לי אם ידחה אותו עד שישכיר עצמו: (י) **ואם בתב בו**
התקבצתי. שכתב בעל חוב כן גובה בשלמא לרב הונא משכמת לה בשחייב מודה דליכא למיחש לזכרי אלא לרב פפא היכי משכמת לה וא"ת אי בשחייב מודה אפי' לא כתב התקבלתי ויש לדחות דכי לא כתב התקבלתי להכי לא גבי מיתומים דחיישי' שמא לא גבה המלוה ממנו ומשני שאני התם דלהכי כתב ליה התקבלתי דליהוי כחיה אלסי וליהוי כמלוה בשטר וכן גרס רבינו חננאל משכמת לה בשחייב מודה ומפרש כדפרישית דאליס משום דהוי (ס) בשטרא וקשיא לן דבערבינ פ' שום היתומים (דף כב: ושם) מוכח דליירי רב הונא ורב פפא במלוה בשטר דפריך התם שום היתומים ל' יום בשלמא לרב הונא מוקי לה בשחייב מודה אלא לרב פפא במאי מוקי לה אמר לך רב פפא איבעית אימא בכמותות אשה משום חינא אבל בצעל חוב בשטר לא מצי מוקי לה אלא מיירי ודאי אפילו בשטר ועוד קשיא כיון דמוקי מילתיה במלוה על פה א"כ אפילו בני מיעבד מלוה נינהו נמי אין לגבות מהן דטוענין ליורש שפרע שהאז היה נאמן לומר פרעתי ואפילו גדולים נינהו פטורין מהאי טעמא ועוד מאי משני דלהכי כתב ליה התקבלתי דהוי כמלוה בשטר מה יש לו לכתיבת המלוה להועיל לערב לגבות מיתמי מאחר שהלוה לא כתב כלום והיה נראה לפרש דאם כתב

בו התקבלתי גובה היינו אם כתב בשטר התקבלתי מן הערב שכן כתב הלוה גם לערב בתוך השטר ליפות כחו לדוחקו ולפטרו לשלם חובו למלוה אף אם לא יתבענו המלוה עדיין גובה בשלמא לרב הונא בריה דרב יהושע יחא דאיהו חייש לזכרי והכא ליכא למיחש לזכרי דכיון שכתב גם לערב התקבלתי ועשאו כמלוה לתבעו מעצמו אין רגיל להתפוס זכרי למלוה אבל ברישא אינו גובה משום דחייש לזכרי דלמא אתפסיה למלוה ואע"פ שיש ערב וזה אין לחוש בכתב לו התקבלתי דלמא אתפסיה זכרי לערב שאין רגילות להתפוס ליה זכרי כדאמרין לקמן דבעובד כוכבים ליכא למיחש לזכרי אלמא אין מתפוס לערב דאם כן ניוחש שמא התפוס לערב ואפילו למאן דפריך אדרבה כו' (י) אי לאו דאתפוס זכרי לערב לא הוה מקבל לערב כדפי' בקונטרס הכא מיהא לא מתפוס לא למלוה ולא לערב אלא לרב פפא קשיא הא לאו בני מיעבד מלוה נינהו שאני התם דלהכי כתב לו התקבלתי שיהא לו כח לגבות מן היתומים ושעבד

הלכתא ואין בה קנין לא חיוב הוא לפרועו כיון דאין לו שטר ולא עדות וקנין אלא מצוה הילכתי שיפרע לו הודאת מלוה על פה ואילו היה הלוה קיים ולא היה רוצה לקיים מצוה זו הוי בית דין חובטין אותו עד שיאמר רוצה אני ויפרע והשתא שמת ובניו יתומין קטנים הן יתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו עד דגדלי והלכך לית עלייהו לפרוע לא למלוה ולא לערב כלום ולא פרעיי ליה לזוהי ערב

מאי

עין משפט ונר מצוה

קבל א מיי' פכ"ה מהל' מלוה ולוה הל' ה'ועי' כהשגות ונמ"מ סמג עינין דג טו"ע ח"מ ס' קסט פט"ף ז' יח: קבל ב ג מיי' שם פכ"ו הל' ג סמג שם טו"ע ח"מ שם פט"ף ע"י: קבל ד ד מיי' שם הל' ו' ועינין כהשגות ונמ"מ סמג שם טו"ע ח"מ ס' קל פט"ף ו':

רבינו גרשום

חוץ מערב. הא דקאמר במתני' ריבין כן ריבין כך לא יפרע מן הערב: צידן. במס' גיטין מעשה בצידן באחר שאמר לאשתו הרי זה גיטך על מנת שתביאי אצטליתי ואברא אצטליתי אינו גט: רשב"ג אמר נותן דמיה והרי הוא [נטן] ולית הלכתא כוותיה: וראיה אחרונה. במס' סנהדרין אמר רשב"ג מה עישה זה שלא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים ולא היה יודע שיש לו ראה והביא לו ראה כו': כולן לשון ערבות הן. כיון שאמר לו בלשון הלוואה: כולן לשון קבלנות הן. כיון שאמר לו בלשון נתינה דנתינה היינו קבלנות כבאמרי' לעיל תנה אותו על ידי דהיינו קבלנות: איבעיי להו הלווה ואני קבלן. וכן כי אמר ליה מן לו ואני ערב מאי מי אוליין אתר מן לו דהיינו קבלנות או בחר ואני ערב דהיינו ערבות: אמר רב יצחק. תפוס לשון אחרון להיכא דאמר ליה לבסוף ואני ערב היינו לשון ערבות ולהיכא דאמר לבסוף ואני קבלן היינו לשון קבלנות אע"ג דאמר מעיקרא הלוויה: בר מתן לו. דהיינו תנה אותו על ידי ואני אשיבנו אליך היינו ערב הלווה גמורא: ולא היא לא מספר לזה מנייה דמלוה עד שישא מיד המלוה ליתן ללוה דהשתא לא קיבל הלוה מיד מלוה כלום להכי אין לו עליו כלום אלא הקבלן אפי' יש נכסים ללוה: מאן היה לסלקוהי ההוא דיינא אלא בר חנן בר אבא. דרביש ארנון ערבין ליה ולא היה לו ליפרע עד הנכסים דהיינו הערב עד שיתבע האב והיה תחלה דשמא אילו תורבע הוה היה פורעו במתקום אתר: ההוא ערבא דיתמי. שהיה א' ערב של אביהון במלוה שעל פה ומת האב והיה הערב ליתומין פורע החוב למלוה מנכסיו של עצמו מקמי דלודעיניהו ליתמי והיה רוצה הערב לגבות מן היתומין מה שפרע למלוה: רב פפא אמר פריעת בעל חוב. למלוה במלוה שבעל פה ואין בה קנין לא חיוב הוא לפרועו כיון דאין לו שטר ולא עדות וקנין אלא מצוה הילכתי שיפרע לו הודאת מלוה על פה ואילו היה הלוה קיים ולא היה רוצה לקיים מצוה זו הוי בית דין חובטין אותו עד שיאמר רוצה אני ויפרע והשתא שמת ובניו יתומין קטנים הן יתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו עד דגדלי והלכך לית עלייהו לפרוע לא למלוה ולא לערב כלום ולא פרעיי ליה לזוהי ערב